

PLAN WYNIKOWY EUROPA I ŚWIAT

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
STAROŻYTNOŚĆ				
1.	U zarania wspólnoty śródziemnomorskiej	przedstawienie wpływu cywilizacji starożytnych na uformowanie się cywilizacji zachodniej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ukształtowania się fenickich miast-państw, narodzin judaizmu, zjednoczenia plemion żydowskich, powstania kultur minojskiej i mykeńskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: monoteizm, kolonia, Mesjasz, Tora, Dekalog, Arka Przymierza, synagoga, diaspora, • identyfikuje postacie: Mojżesza, Saula, Dawida, Salomona, Minosa, Tukidydesa, Homera, • lokalizuje na mapie: obszary kultur minojskiej i mykeńskiej, Fenicję, Jerozolimę, • ocenia wkład Fenicjan w kształtowanie się cywilizacji basenu Morza Śródziemnego, • charakteryzuje proces kształtowania się judaizmu, • opisuje najważniejsze osiągnięcia 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ukształtowania się fenickich miast-państw, powstania kultur minojskiej i mykeńskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: monoteizm, kolonia, Dekalog, • identyfikuje postacie: Mojżesza, Minosa, Homera, • lokalizuje na mapie: obszary kultur minojskiej i mykeńskiej, Fenicję, Jerozolimę, • opisuje najważniejsze osiągnięcia Fenicjan, • opisuje najważniejsze osiągnięcia kultur minojskiej i mykeńskiej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Tora, Arka Przymierza, synagoga, diaspora, Mesjasz, • identyfikuje postacie: Saula, Dawida, Salomona, Tukidydesa, • charakteryzuje proces kształtowania się judaizmu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dorobek starożytnych kultur Fenicji, Izraela, Minojczyków i Mykeńczyków, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wkład Fenicjan w kształtowanie się cywilizacji basenu Morza Śródziemnego,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			cywilizacyjne Fenicjan, • charakteryzuje dorobek starożytnych kultur Fenicji, Izraela, Minojczyków i Mykeńczyków, • przedstawia wpływ cywilizacji starożytnych na uformowanie się cywilizacji zachodniej	• przedstawia wpływ starożytnych kultur śródziemnomorskich na uformowanie się cywilizacji zachodniej
2.	Kolonizacja w świecie śródziemnomorskim	przedstawienie procesów kolonizacji wybrzeży Morza Śródziemnego w starożytności	• pamięta daty: założenia Kadyksu, założenia Kartaginy, końca tzw. wieków ciemnych, powstania kolonii w Kyme, wojny Rzymu z Epirem, kapitulacji Tarentu, pierwszej wojny punickiej, podbicia Syrakuz przez Rzym, kolonizacji Sycylii przez Fenicjan, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kolonizacja, metropolia, <i>apoikia</i> , emporium, system monetarny, hellenizacja, romanizacja, • identyfikuje postać: Pyrrusa, • lokalizuje na mapie: obszary kolonizacji fenickiej i greckiej, Kadyks, Sycylię, Sycylię, Korsykę, Kartaginę, • opisuje przyczyny kolonizacji greckiej, • charakteryzuje przebieg fenickiej i greckiej kolonizacji obszarów śródziemnomorskich, • porównuje cele kolonizacji greckiej,	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> • pamięta daty: końca tzw. wieków ciemnych, pierwszej wojny punickiej, założenia Kartaginy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kolonizacja, system monetarny, metropolia, hellenizacja, romanizacja, • lokalizuje na mapie: obszary kolonizacji fenickiej i greckiej, • opisuje przyczyny kolonizacji greckiej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> • pamięta daty: założenie Kadyksu, powstania kolonii w Kyme, kolonizacji Sycylii przez Fenicjan, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>apoikia</i> , emporium, • identyfikuje postać: Pyrrusa, • lokalizuje na mapie: Kadyks, Sycylię, Sycylię, Sycylię, Korsykę, Kartaginę, • charakteryzuje przebieg fenickiej i greckiej kolonizacji obszarów śródziemnomorskich, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> • pamięta daty: wojny Rzymu z Epirem, kapitulacji Tarentu, podbicia Syrakuz przez Rzym, • porównuje cele kolonizacji greckiej, fenickiej i rzymskiej, • opisuje skutki starożytnej kolonizacji basenu Morza Śródziemnego,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			fenickiej i rzymskiej, • opisuje skutki starożytnej kolonizacji basenu Morza Śródziemnego, • ocenia wpływ starożytnej kolonizacji w świecie śródziemnomorskim na kształtowanie się kultury europejskiej	<p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> • ocenia wpływ starożytnej kolonizacji w świecie śródziemnomorskim na kształtowanie się kultury europejskiej
3.	Świat grecki – świat rzymski	przedstawienie procesów hellenizacji i romanizacji	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: początku wyprawy Aleksandra Wielkiego na Persję, bitwy nad Granikiem, bitwy pod Issos, bitwy pod Gaugamelą, śmierci Aleksandra Wielkiego, wydania edyktu Karakalli, nadania obywatelstwa rzymskiego mieszkańcom Italii, kodyfikacji prawa rzymskiego za cesarza Justyniana, zezwolenia przez Konstantyna na swobodę kultu chrześcijańskiego, ogłoszenia chrześcijaństwa religią państwową w Rzymie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hellenizacja, romanizacja, diadochowie, koine, orientalizacja, divide et impera, <i>Pax Romana</i>, kodeks, • identyfikuje postacie: Aleksandra Wielkiego, Karakallę, Justyniana Wielkiego, Konstantyna, Teodozjusza, • lokalizuje na mapie: Granik, Issos, Gaugamelę, Indus, Babilon, Egipt 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: początku wyprawy Aleksandra Wielkiego na Persję, kodyfikacji prawa rzymskiego za cesarza Justyniana, ogłoszenia chrześcijaństwa religią państwową w Rzymie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hellenizacja, romanizacja, diadochowie, orientalizacja, divide et impera, <i>Pax Romana</i>, • identyfikuje postacie: Aleksandra Wielkiego, Justyniana Wielkiego, Konstantyna, Teodozjusza, • lokalizuje na mapie: Indus, Babilon, Egipt Ptolemeuszów, Kartaginę, zasięg Imperium Rzymskiego, Budapeszt, Wiedeń, • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: bitwy nad Granikiem, bitwy pod Issos, bitwy pod Gaugamelą, śmierci Aleksandra Wielkiego, wydania edyktu Karakalli, zezwolenia przez Konstantyna na swobodę kultu chrześcijańskiego, • identyfikuje postać: Karakallę, • lokalizuje na mapie: Granik, Issos, Gaugamelę, państwo Seleukidów, Aleksandrię w Egipcie, Kolonię, Lyon, Saragossę, • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu i podaje przykłady tego zjawiska,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>Ptolemeuszów, państwo Seleukidów, Antiochię, Pergamon, Palmirę, Aleksandrię w Egipcie, Kartaginę, zasięg Imperium Rzymskiego, Kolonię, Lyon, Saragossę, Budapeszt, Wiedeń,</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu i podaje przykłady tego zjawiska, • przedstawia proces romanizacji i podaje jego przykłady, • przedstawia przykłady funkcjonowania zdobyczy cywilizacji greckiej i rzymskiej w świecie współczesnym, • przedstawia podboje Aleksandra Wielkiego i rozpad jego imperium, • przedstawia przyczyny przyjmowania greckich i rzymskich osiągnięć cywilizacyjnych przez różne ludy starożytne, • przedstawia osiągnięcia budownictwa rzymskiego w starożytności, • wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie utrzymywali kontrolę nad podbitymi ludami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces romanizacji i podaje jego przykłady, • przedstawia podboje Aleksandra Wielkiego i rozpad jego imperium, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę nadania obywatelstwa rzymskiego mieszkańcom Italii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: koine, kodeks, • lokalizuje na mapie: Antiochię, Pergamon, Palmirę, • przedstawia osiągnięcia budownictwa rzymskiego w starożytności, • wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie utrzymywali kontrolę nad podbitymi ludami, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykłady funkcjonowania zdobyczy cywilizacji greckiej i rzymskiej w świecie współczesnym, • przedstawia przyczyny przyjmowania greckich i rzymskich osiągnięć cywilizacyjnych przez różne ludy starożytne

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
ŚREDNIOWIECZE				
4.	Islam, Europa i antyczne dziedzictwo	przedstawienie okoliczności powstania islamu i jego wpływu na kulturę europejską	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, ucieczki Mahometa z Mekki, powrotu Mahometa do Mekki, śmierci Mahometa, podboju Hiszpanii przez Arabów, bitwy pod Poitiers, początku rządów dynastii Omajjadów, początku kalifatu w Kordobie, powstania kalifatu Fatymidów, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Koran, Sunna, pięć filarów islamu, sunnici, szyici, kalif, emir, • identyfikuje postacie: Mahometa, Omara, Abd ar-Rahmana III, Awicennę, Awerroesa, • lokalizuje na mapie: Mekkę, Medynę, cesarstwo bizantyjskie, Hiszpanię, Syrię, Palestynę, Kordobę, Bagdad, Damaszk, • przedstawia dzieje Mahometa, • wymienia główne osiągnięcia średniowiecznej cywilizacji arabskiej, • opisuje okoliczności powstania i główne założenia islamu, • omawia rozwój imperium arabskiego i podję przyczyny jego podziału, • charakteryzuje wpływ cywilizacji 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, ucieczki Mahometa z Mekki, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Koran, pięć filarów islamu, • identyfikuje postać: Mahometa, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Hiszpanię, Syrię, Palestynę, • przedstawia dzieje Mahometa, • wymienia główne osiągnięcia średniowiecznej cywilizacji arabskiej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powrotu Mahometa do Mekki, śmierci Mahometa, bitwy pod Poitiers, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Sunna, sunnici, szyici, kalif, emir, • identyfikuje postacie: Abd ar-Rahmana III, Awicennę, Awerroesa, • lokalizuje na mapie: Mekkę, Medynę, Kordobę, Bagdad, Damaszk, • opisuje okoliczności powstania i główne założenia islamu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: podboju Hiszpanii przez Arabów, początku rządów dynastii Omajjadów, początku kalifatu w Kordobie, powstania kalifatu Fatymidów, • omawia rozwój imperium arabskiego i podję przyczyny jego podziału, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wpływ cywilizacji arabskiej na kulturę średniowiecznej Europy

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			arabskiej na kulturę średniowiecznej Europy	
5.	Rywalizacja chrześcijańsko-muzułmańska na Wschodzie	przedstawienie przyczyn, przebiegu i konsekwencji wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rozłamu chrześcijaństwa (schizmy wschodniej), synodu w Clermont, pierwszej wyprawy krzyżowej (tzw. rycerskiej), zdobycia Jerozolimy przez krzyżowców, bitwy pod Hittin, trzeciej krucjaty, czwartej krucjaty, zdobycia Konstantynopola przez krzyżowców, zdobycia Akki przez muzułmanów, bitwy pod Adrianopolem, bitwy na Kosowym Polu, bitwa pod Nikopolis, bitwy pod Warną, upadku Konstantynopola, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: krucjata, zakon rycerski, • identyfikuje postacie: Urbana II, Innocentego III, Konrada III, Ludwika VII, Saladyna, Ryszarda Lwie Serce, Fryderyka Barbarossę, Filipa Augusta, Zygmunta Luksemburskiego, Władysława III Warneńczyka, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Konstantynopol, Jerozolimę, Antiochię, Clermont, Królestwo Jerozolimskie i jego lenna, Hittin, Akkę, Adrianopol, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rozłamu chrześcijaństwa (schizmy wschodniej), synodu w Clermont, bitwy pod Warną, upadku Konstantynopola, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: krucjata, zakon rycerski, • identyfikuje postacie: Urbana II, Innocentego III, Władysława III Warneńczyka, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Konstantynopol, • omawia przyczyny wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • wymienia zakony rycerskie powstałe w Ziemi Świętej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pierwszej wyprawy krzyżowej (tzw. rycerskiej), zdobycia Jerozolimy przez krzyżowców, bitwy pod Hittin, trzeciej krucjaty, czwartej krucjaty, zdobycia Konstantynopola przez krzyżowców, • identyfikuje postacie: Konrada III, Ludwika VII, Saladyna, Ryszarda Lwie Serce, Fryderyka Barbarossę, Zygmunta Luksemburskiego, • lokalizuje na mapie: Królestwo Jerozolimskie, Akkę, Jerozolimę, Antiochię, Clermont, • opisuje przebieg wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zdobycia Akki przez muzułmanów, bitwy pod Adrianopolem, bitwy na Kosowym Polu, bitwy pod Nikopolis, • lokalizuje na mapie: lenna Królestwa Jerozolimskiego, Hittin, Adrianopol,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • wymienia zakony rycerskie powstałe w Ziemi Świętej, • opisuje przebieg wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • przedstawia skutki krucjat i ich wpływ na cywilizację średniowiecznej Europy, • opisuje ekspansję Turków osmańskich w średniowieczu i wymienia związane z nią najważniejsze bitwy, • formułuje własną ocenę wypraw krzyżowych 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje ekspansję Turków osmańskich w średniowieczu i wymienia związane z nią najważniejsze bitwy, BARDZO DOBRA • przedstawia skutki krucjat i ich wpływ na cywilizację średniowiecznej Europy, • formułuje własną ocenę wypraw krzyżowych
6.	Europa Zachodnia. Obszar wpływów trzech religii	przedstawienie relacji między społecznościami chrześcijan, muzułmanów i Żydów w średniowiecznej Europie	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: bitwy pod Covadongą, bitwy pod Las Navas de Tolosa, zhołdowania Grenady przez Kastylie, podboju państwa Wizygotów przez Arabów, bitwy pod Poitiers, utworzenia kalifatu w Kordobie, zjednoczenia Hiszpanii przez Królów Katolickich, zdobycia Grenady przez chrześcijan, wypędzenia Żydów z Hiszpanii, pogromów Żydów w Nadrenii, konfiskaty majątków żydowskich przez króla Filipa IV Pięknego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rekonkwista, emirat, marranowie, moryskowie, getto, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: podboju państwa Wizygotów przez Arabów, bitwy pod Poitiers, bitwy pod Covadongą, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rekonkwista, emirat, • identyfikuje postacie: Innocentego III, Ferdynanda Aragońskiego, Izabelę Kastylijską, Filipa IV Pięknego, • lokalizuje na mapie: Półwysep Iberyjski, Bagdad, • opisuje przyczyny narastania niechęci chrześcijan do ludności żydowskiej w okresie średniowiecza, DOSTATECZNA • pamięta daty: bitwy pod Las Navas de Tolosa, zhołdowania Grenady przez Kastylie, utworzenia kalifatu w Kordobie, zjednoczenia Hiszpanii przez Królów Katolickich, zdobycia Grenady przez chrześcijan,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Alfonsa VIII, Innocentego III, Ferdynanda Aragońskiego, Izabelę Kastylijską, Filipa IV Pięknego, • lokalizuje na mapie: Półwysep Iberyjski, Bagdad, Kordobę, Grenadę, Kastylię, Andaluzję, Las Navas de Tolosa, Poitiers, • opisuje przyczyny narastania niechęci chrześcijan do ludności żydowskiej w okresie średniowiecza, • opisuje podboje Arabów w Europie, • opisuje główne etapy chrześcijańskiej rekonkwisty na Półwyspie Iberyjskim, • porównuje sytuację religijną w Hiszpanii pod rządami Arabów oraz pod panowaniem Królów Katolickich, • ocenia relacje między chrześcijanami i muzułmanami w średniowiecznej Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: marranowie, moryskowie, getto, • identyfikuje postać: Alfonsa VIII, • lokalizuje na mapie: Kordobę, Grenadę, Kastylię, Andaluzję, • opisuje podboje Arabów w Europie, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Las Navas de Tolosa, Poitiers, Covadongę, • opisuje główne etapy chrześcijańskiej rekonkwisty na Półwyspie Iberyjskim, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację religijną w Hiszpanii pod rządami Arabów oraz pod panowaniem Królów Katolickich, • ocenia relacje między chrześcijanami i muzułmanami w średniowiecznej Europie
NOWOŻYTNOŚĆ				
7.	Europejczycy ruszają na oceany	przedstawienie genezy wielkich odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę zdobycia Konstantynopola przez Turków, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Nowy Świat, handel lewantyński, Jedwabny Szlak, karaka, karawela, astrolabium, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę zdobycia Konstantynopola przez Turków, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Nowy Świat, Jedwabny Szlak, • identyfikuje postacie: Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, • wymienia główne przyczyny wielkich odkryć geograficznych,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			portolany, log, • identyfikuje postacie: Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Marca Pola, • lokalizuje na mapie: lądy Nowego Świata, imperium mongolskie, • wymienia główne przyczyny wielkich odkryć geograficznych, • charakteryzuje rolę antycznego dziedzictwa w genezie wielkich odkryć geograficznych przełomu XV i XVI w., • charakteryzuje wiedzę Europejczyków o świecie w okresie wczesnego i pełnego średniowiecza, • wyjaśnia, jakie były gospodarcze, społeczne, religijne i polityczne przyczyny wielkich odkryć geograficznych, • opisuje rozwiązania techniczne i wynalazki, dzięki którym europejscy żeglarze mogli wyruszać w transoceaniczne rejsy	<p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: handel lewantyński, karaka, karawela, astrolabium, portolany, log, • identyfikuje postać: Marca Pola, • lokalizuje na mapie: lądy Nowego Świata, imperium mongolskie, • charakteryzuje wiedzę Europejczyków o świecie w okresie wczesnego i pełnego średniowiecza, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> • charakteryzuje rolę antycznego dziedzictwa w genezie wielkich odkryć geograficznych przełomu XV i XVI w., • opisuje rozwiązania techniczne i wynalazki, dzięki którym europejscy żeglarze mogli wyruszać w transoceaniczne rejsy, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> • wyjaśnia, jakie były gospodarcze, społeczne, religijne i polityczne przyczyny wielkich odkryć geograficznych
8.	Szalona odwaga i zimna kalkulacja. Wielcy odkrywcy XV i XVI w.	przedstawienie kolejnych etapów wielkich odkryć geograficznych XV i XVI w.	• pamięta daty: wyprawy Bartolomeu Diaza, wyprawy Vasco da Gamy, wyprawy Krzysztofa Kolumba, wyprawy Ferdynanda Magellana, wyprawy Johna Cabota, wyprawy Francisa Drake'a, wyprawy Jacques'a Cartiera,	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> • pamięta daty: wyprawy Bartolomeu Diaza, wyprawy Vasco da Gamy, wyprawy Krzysztofa Kolumba, wyprawy Ferdynanda Magellana, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szkorbut, rekonkwista, • identyfikuje postacie: Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diaza, Vasco

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szkorbut, rekonkwista, • identyfikuje postacie: Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diaza, Vasco da Gamę, Krzysztofa Kolumba, Jana II, Izabelę Kastylijską, Ferdynanda Aragońskiego, Ferdynanda Magellana, Johna Cabota, Henryka VII, Sebastiana Cabota, Francisa Drake'a, Jacques'a Cartiera, Elżbietę I, Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, • lokalizuje na mapie: Ceutę, Maderę, Azory, Rio de Oro, Arguin, Senegal, Przylądek Dobrej Nadziei, szlak wyprawy Vasco da Gamy, Kalikat, szlak wyprawy Krzysztofa Kolumba, Bahamy, Sewillę, szlak wyprawy Ferdynanda Magellana, Filipiny, Nową Fundlandię, Labrador, Rzekę Świętego Wawrzyńca, Montreal, • przedstawia i porównuje różne koncepcje poszukiwania morskiej drogi z Europy do Indii, • opisuje proces poznawania nowych ziem przez Europejczyków w XV–XVI w., • ocenia rolę jednostki w dziejach ludzkości (na wybranym przykładzie 	<p>da Gamę, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana,</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Przylądek Dobrej Nadziei, szlak wyprawy Vasco da Gamy, Kalikat, szlak wyprawy Krzysztofa Kolumba, Sewillę, szlak wyprawy Ferdynanda Magellana, • przedstawia wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Vasco da Gamy, Bartolomeu Diaza, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wyprawy Johna Cabota, wyprawy Francisa Drake'a, wyprawy Jacques'a Cartiera, • identyfikuje postacie: Jana II, Izabelę Kastylijską, Ferdynanda Aragońskiego, Johna Cabota, Henryka VII, Sebastiana Cabota, Francisa Drake'a, Jacques'a Cartiera, Elżbietę I, Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, • lokalizuje na mapie: Ceutę, Maderę, Azory, Senegal, Bahamy, Filipiny, Nową Fundlandię, Labrador, Rzekę Świętego Wawrzyńca, Montreal, • przedstawia wyprawy odkrywcze Francisa Drake'a, Johna Cabota, Jacques'a Cartiera, • przedstawia niebezpieczeństwa zagrażające żeglarzom w XV i XVI w., <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Rio de Oro, Arguin, • opisuje proces odkrywania nowych ziem przez Europejczyków w XV–XVI w., • charakteryzuje działalność Henryka Żeglarza i jej znaczenia dla kolejnych wypraw odkrywczych, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i porównuje różne koncepcje poszukiwania morskiej drogi z Europy do Indii,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> podróżnika-odkrywcę z XV–XVI w.), przedstawia wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Vasco da Gamy, Bartolomeu Diaza, Francisa Drake’a, Johna Cabota, Jacques’a Cartiera, charakteryzuje działalność Henryka Żeglarza i jej znaczenie dla kolejnych wypraw odkrywczych, przedstawia niebezpieczeństwa zagrażające żeglarzom w XV i XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia rolę jednostki dziejach ludzkości (na wybranym przykładzie podróżnika-odkrywcę z XV–XVI w.)
9.	Przez morza i oceany. Podróżnicy XVI–XVIII w.	przedstawienie głównych osiągnięć europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w.	<ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: wyprawy Vitusa Beringa, wyprawy Willema Barentsa, pierwszej wyprawy Jamesa Cooka, trzeciej wyprawy Jamesa Cooka, śmierci Jamesa Cooka, wyprawy Jeana François La Pérouse’a, identyfikuje postacie: Williama Dampiera, Vitusa Beringa, Samuela Wallisa, Philipa Cartereta, Jeana François La Pérouse’a, Willema Barentsa, Jamesa Cooka, Josepha Banksa, Johanna Reinholda Forstera, Jerzego Adama Forstera, lokalizuje na mapie: Tahiti, Samoa, Arktykę, Patagonię, Nową Zelandię, Hawaje, Cieśninę Beringa, Wyspę Wielkanocną, Nową Fundlandię, Półwysep Kolski, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: wyprawy Willema Barentsa, pierwszej wyprawy Jamesa Cooka, trzeciej wyprawy Jamesa Cooka, identyfikuje postacie: Willema Barentsa, Jamesa Cooka, wskazuje główne kierunki europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., wymienia najważniejszych europejskich podróżników-odkrywców XVII–XVIII w., <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: wyprawy Vitusa Beringa, wyprawy Jeana François La Pérouse’a, identyfikuje postacie: Williama Dampiera, Vitusa Beringa, Jeana François La Pérouse’a, lokalizuje na mapie: Tahiti, Arktykę, Półwysep Kolski, Nową Zelandię, Hawaje, Cieśninę Beringa, określa przyczyny europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w.,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne kierunki europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., określa przyczyny europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., wymienia najważniejszych europejskich podróżników-odkrywców XVII–XVIII w., charakteryzuje rolę naukowców w wyprawach odkrywczych XVII–XVIII w., charakteryzuje „białe plamy” na mapach świata w XVII i XVIII w. oraz – uwzględniając chronologię – przedstawia proces poznawania zamorskich lądów przez Europejczyków w tym okresie 	<p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta datę śmierć Jamesa Cooka, identyfikuje postacie: Samuela Wallisa, Philipa Cartereta, Josepha Banksa, Johanna Reinholda Forstera, Jerzego Adama Forstera, lokalizuje na mapie: Samoa, Patagonię, Wyspę Wielkanocną, Nową Fundlandię, charakteryzuje rolę naukowców w wyprawach odkrywczych XVII–XVIII w. <p>BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje „białe plamy” na mapach świata w XVII i XVIII w. oraz – uwzględniając chronologię – przedstawia proces poznawania zamorskich lądów przez Europejczyków w tym okresie
10.	Lekcja powtórzeniowa Sprawdź, co już umiesz. Od kolebki śródziemnomorskiej po krańce świata			
11.	Sprawdzian wiadomości			

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
XIX WIEK				
12.	Chiński tort i indyjska perła	charakterystyka polityki kolonialnej na obszarach Chin i Indii	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstania sipajów, koronacji królowej Wiktorii na cesarzową Indii, założenia Indyjskiego Kongresu Narodowego, wybuchu I wojny opiumowej, wojny japońsko-chińskiej, wybuchu powstania bokserów, upadku cesarstwa i powstania republiki w Chinach, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: imperializm, dominium, autonomia kolonialna, koncesja, „krojenie chińskiego tortu”, hasło „otwartych drzwi”, Kuomintang, • identyfikuje postać: królową Wiktorię, • lokalizuje na mapie: kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych poszczególnych państw (Wielkiej Brytanii, Francji, Rzeszy Niemieckiej, Włoch, Belgii), tereny zdobyte przez Rosję w Azji, Chiny, Kanton, • przedstawia przyczyny rozwoju idei kolonializmu w XIX w., • charakteryzuje różne modele kolonializmu (Wielkiej Brytanii, Francji Rosji, USA), • przedstawia formy uzależnienia Chin od państw zachodnich, • charakteryzuje politykę kolonialną 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę koronacji królowej Wiktorii na cesarzową Indii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: imperializm, dominium, koncesja, „krojenie chińskiego tortu”, hasło „otwartych drzwi”, • identyfikuje postać: królową Wiktorię, • lokalizuje na mapie: kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych Wielkiej Brytanii, tereny zdobyte przez Rosję w Azji, Chiny, • przedstawia korzyści i straty, które państwom zachodnim przynosiło posiadanie kolonii, • charakteryzuje brytyjski modele kolonializmu, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstania sipajów, wybuchu I wojny opiumowej, upadku cesarstwa i powstania republiki w Chinach, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: autonomia kolonialna, Kuomintang, • lokalizuje na mapie: Kanton, kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych Francji, Rzeszy Niemieckiej, Włoch i Belgii, • charakteryzuje modele kolonializmu Francji, Rosji i USA, • przedstawia walkę mieszkańców Indii i Chin o niezależnienie się od mocarstw kolonialnych, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: założenia Indyjskiego Kongresu Narodowego, wojny japońsko-chińskiej, wybuchu powstania bokserów, • przedstawia przyczyny rozwoju idei kolonializmu w XIX w., • charakteryzuje politykę kolonialną Wielkiej Brytanii wobec Indii, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy uzależnienia Chin od państw zachodnich,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			Wielkiej Brytanii wobec Indii, <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia walkę mieszkańców Indii i Chin o niezależnienie się od mocarstw kolonialnych, • przedstawia korzyści i straty, które państwom zachodnim przynosiło posiadanie kolonii, • ocenia pod względem moralnym politykę kolonialną państw zachodnich w Azji w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia pod względem moralnym politykę kolonialną państw zachodnich w Azji w XIX w.
13.	Japonia – przymusowe otwarcie	przedstawienie historii kontaktów cywilizacji zachodniej z Japonią od XVI w. do początków XX stulecia	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: dotarcia Portugalczyków do Japonii, przybycia ekspedycji Matthew Perry'ego na Wyspy Japońskie, podpisania amerykańsko-japońskiego traktatu w Kanagawie, epoki Meiji, wybuchu wojny japońsko-chińskiej, anektowania Korei przez Japonię, wojny japońsko-rosyjskiej, bitwy pod Cuszimą, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szogun, samuraj, shinto, <i>rangaku</i>, epoka Meiji, westernizacja, • identyfikuje postaci: Matthew Perry'ego, Mutsuhito (Meiji), Aoki Kon'yo, Maeno Ryotaku, • lokalizuje na mapie: Japonię, Chiny, Tokio (Edo), Nagasaki, Shimodę, Hakodate, Koreę, Port Artur, Tajwan, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojny japońsko-rosyjskiej, bitwy pod Cuszimą, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szogun, samuraj, epoka Meiji, • identyfikuje postać: Mutsuhito (Meiji), • lokalizuje na mapie: Japonię, Chiny, Toki (Edo), Koreę, • przedstawia okoliczności dotarcia pierwszych Europejczyków do Wysp Japońskich, • wymienia najważniejsze reformy epoki Meiji, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: dotarcia Portugalczyków do Japonii, przybycia ekspedycji Matthew Perry'ego na Wyspy Japońskie, epoki Meiji, wybuchu wojny japońsko-chińskiej, anektowania Korei przez Japonię, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: shinto, <i>rangaku</i>, westernizacja, • identyfikuje postać: Matthew Perry'ego, • lokalizuje na mapie: Nagasaki, Shimodę, Hakodate, Port Artur, Tajwan, Mukden,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			Mukden, Cuszimę, • wyjaśnia przyczyny usunięcia Europejczyków z Japonii w XVII w., • przedstawia okoliczności dotarcia pierwszych Europejczyków do Wysp Japońskich, • przedstawia proces „otwierania Japonii” przez państwa zachodnie, • charakteryzuje reformy epoki Meiji, • przedstawia i wyjaśnia wyjątkową pozycję Holendrów w Japonii w okresie izolacji tego kraju, • charakteryzuje ruch <i>rangaku</i> i działalność jego wybranych przedstawicieli	• wyjaśnia przyczyny usunięcia Europejczyków z Japonii w XVII w., • charakteryzuje reformy epoki Meiji, DOBRA • pamięta daty podpisania amerykańsko-japońskiego traktatu w Kanagawie, • identyfikuje postacie: Aoki Kon'yo, Maeno Ryotaku, • przedstawia proces „otwierania Japonii” przez państwa zachodnie, • przedstawia i wyjaśnia wyjątkową pozycję Holendrów w Japonii w okresie izolacji tego kraju, BARDZO DOBRA • charakteryzuje ruch <i>rangaku</i> i działalność wybranych jego przedstawicieli
14.	Mądrość i piękno Wschodu	przedstawienie kultury i religii Indii, Chin i Japonii oraz ich wpływu na cywilizację Zachodu	• pamięta daty życia Konfucjusza i Buddy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: braminizm, bramin, hinduizm, warna, parias, buddyzm, sati, nieposłuszeństwo obywatelskie, ruch <i>non violence</i> , chinoiserie (chińszczyzna), japońszczyzna, porcelana, laka, konfucjanizm, gejsza, impresjonizm, secesja, abstrakcjonizm, zen,	DOPUSZCZAJĄCA • wyjaśnia i stosuje pojęcia: braminizm, bramin, hinduizm, buddyzm, warna, nieposłuszeństwo obywatelskie, porcelana, laka, konfucjanizm, buddyzm, gejsza, impresjonizm, secesja, abstrakcjonizm, • identyfikuje postacie: Woltera, Johanna Wolfganga Goethego, Mahatmę Gandhiego, Konfucjusza, Buddę, Vincenta van Gogha, • lokalizuje na mapie: Indie, Chiny, Japonię, Wielki Mur, • przedstawia osiągnięcia chińskiej techniki i sztuki, które zostały zapożyczone przez Europejczyków,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Indrę, Warunę, Wisznu, Sziwę, Woltera, Johanna Wolfganga Goethego, Hermanna Hessego, Tomasza Manna, Aldousa Huxleya, Arthura Schopenhauera, Fryderyka Nietzschego, Mahatmę Gandhiego, Konfucjusza, Buddę, Vincenta van Gogha, • lokalizuje na mapie: Indie, Chiny, Japonię, Wielki Mur, • charakteryzuje kultury: Indii, Chin i Japonii, • przedstawia główne założenia konfucjanizmu, braminizmu, hinduizmu i buddyzmu, • wyjaśnia, na czym polegał system kastowy w Indiach, • przedstawia zapożyczenia chińskie, japońskie i indyjskie w sztuce zachodu, • wyjaśnia przyczyny fascynacji Europejczyków kulturami Azji, • przedstawia osiągnięcia chińskiej techniki i sztuki, które zostały zapożyczone przez Europejczyków, • wymienia twórców kultury zachodniej czerpiących z osiągnięć Indii i Dalekiego Wschodu 	<p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty życia Konfucjusza i Buddy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: parias, sati, ruch <i>non violence</i>, chinoiserie (chińszczyzna), japońszczyzna, zen, • identyfikuje postacie: Indrę, Warunę, Wisznu, Sziwę, Arthura Schopenhauera, Fryderyka Nietzschego, • charakteryzuje kultury: Indii, Chin i Japonii, • przedstawia główne założenia braminizmu, hinduizmu i buddyzmu, • przedstawia zapożyczenia chińskie, japońskie i indyjskie w sztuce zachodu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Hermanna Hessego, Tomasza Manna, Aldousa Huxleya, • przedstawia główne założenia konfucjanizmu, • wymienia twórców kultury zachodniej czerpiących z osiągnięć Indii i Dalekiego Wschodu, • wyjaśnia, na czym polegał system kastowy w Indiach, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny fascynacji Europejczyków kulturami Azji

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
15.	„Jądro ciemności”. Spór o kolonializm	charakterystyka XIX-wiecznego kolonializmu w Afryce	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojen burskich, konfliktu o Faszodę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: brzemię białego człowieka, trzy C, darwinizm społeczny, • identyfikuje postacie: Rudyarda Kiplinga, André Gide’a, Davida Livingstone’a, • lokalizuje na mapie: Algierię, Kraj Przylądkowy, Maroko, Kongo, Togo, Kamerun, Libię, Etiopię, • przedstawia zdobycze kolonialne państw europejskich w Afryce, • przedstawia argumenty, którymi posługiwali się XIX-wieczni zwolennicy kolonializmu, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, • przedstawia własną ocenę XIX-wiecznego kolonializmu, • wyjaśnia, dlaczego w drugiej połowie XIX w. poglądy przeciwników kolonializmu nie odegrały większej roli 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcie brzemienia białego człowieka, • identyfikuje postać: Davida Livingstone’a, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojen burskich, konfliktu o Faszodę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: trzy C, darwinizm społeczny, • identyfikuje postacie: Rudyarda Kiplinga, André Gide’a, • lokalizuje na mapie: Algierię, Kraj Przylądkowy, Maroko, Kongo, Togo, Kamerun, Libię, Etiopię, • przedstawia zdobycze kolonialne państw europejskich w Afryce, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty, którymi posługiwali się XIX-wieczni zwolennicy kolonializmu, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną ocenę kolonializmu, • wyjaśnia, dlaczego w drugiej połowie XIX w. poglądy przeciwników kolonializmu nie odegrały większej roli

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
XX WIEK				
16.	Europa a Stany Zjednoczone 1914–1945	przedstawienie stosunków Stanów Zjednoczonych z państwami europejskimi w latach 1914–1945	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ogłoszenia doktryny Monroego, wybuchu wojny amerykańsko-hispańskiej, zatopienia Lusitanii, rozpoczęcia nieograniczonej wojny podwodnej przez Niemcy, wypowiedzenia wojny Niemcom przez USA w czasie I wojny światowej, lądowania żołnierzy amerykańskich w Europie w czasie I wojny światowej, ogłoszenia tzw. 14 punktów Wilsona, krachu na giełdzie nowojorskiej (tzw. czarnego czwartku), ogłoszenia programu reform gospodarczych Roosevelta (New Deal), uchwalenia <i>Lend-Lease Act</i>, podpisania <i>Karty atlantyckiej</i>, japońskiego ataku na Pearl Harbor, podpisania <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>, konferencji wielkiej trójki w Teheranie, konferencji wielkiej trójki w Jałcie, konferencji wielkiej trójki w Poczdamie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: doktryna izolacjonizmu (doktryna Monroego), czarny czwartek, New Deal (Nowy Ład), interwencjonizm, <i>Lend-Lease Act</i>, wielka trójka, wielka koalicja, nieograniczona wojna podwodna, linia Curzona, 	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ogłoszenia doktryny Monroego, rozpoczęcia nieograniczonej wojny podwodnej przez Niemcy, wypowiedzenia wojny Niemcom przez USA w czasie I wojny światowej, lądowania żołnierzy amerykańskich w Europie w czasie I wojny światowej, ogłoszenia tzw. 14 punktów Wilsona, krachu na giełdzie nowojorskiej (tzw. czarnego czwartku), podpisania <i>Karty atlantyckiej</i>, japońskiego ataku na Pearl Harbor, podpisania <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>, konferencji wielkiej trójki w Teheranie, konferencji wielkiej trójki w Jałcie, konferencji wielkiej trójki w Poczdamie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: doktryna izolacjonizmu (doktryna Monroego), czarny czwartek, New Deal (Nowy Ład), wielka trójka, wielka koalicja, nieograniczona wojna podwodna, linia Curzona, • identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Thomasa Woodrowa Wilsona, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa Stalina, Harry'ego S. Trumana, Clementa Attlee, • lokalizuje na mapie: USA, Alaskę, Kubę, Pearl Harbor, Teheran, Jałtę, Poczdam, • przedstawia etapy kształtowania się wielkiej koalicji w czasie II wojny światowej, • wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do I i II wojny światowej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zatopienia Lusitanii, ogłoszenia programu reform gospodarczych Roosevelta (New Deal), uchwalenia <i>Lend-Lease Act</i>, • wyjaśnia i stosuje pojęcie <i>Lend-Lease Act</i>,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Thomasa Woodrowa Wilsona, Arthura Zimmermanna, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa Stalina, Harry'ego S. Trumana, Clementa Attlee, • lokalizuje na mapie: Stany Zjednoczone, Alaskę, Kubę, Portoryko, Filipiny, Hawaje, Pearl Harbor, Teheran, Jaltę, Poczdam, • ocenia, w jakim stopniu zerwanie z polityką izolacjonizmu przez USA wpłynęło na wyniki I i II wojny światowej, • charakteryzuje powiązania ekonomiczne USA i państw europejskich w okresie międzywojennym, • przedstawia rolę prezydentów USA w kształtowaniu europejskiego ładu po I i II wojnie światowej, • wyjaśnia genezę i główne założenia polityki izolacjonizmu USA, • przedstawia etapy kształtowania się wielkiej koalicji w czasie II wojny światowej, • przedstawia plan polityczny zawarty w tzw. 14 punktach Wilsona i ocenia 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postać: Arthura Zimmermanna, • lokalizuje na mapie: Portoryko, Hawaje, Filipiny, • przedstawia decyzje, które zapadły podczas trzech konferencji wielkiej trójki, • wyjaśnia genezę i główne założenia polityki izolacjonizmu USA, DOBRA • pamięta datę wybuchu wojny amerykańsko-hiszpańskiej, • ocenia, w jakim stopniu zerwanie z polityką izolacjonizmu przez USA wpłynęło na wyniki I i II wojny światowej, • przedstawia plan polityczny zawarty w tzw. 14 punktach Wilsona i ocenia realizację tego programu, BARDZO DOBRA • charakteryzuje powiązania ekonomiczne USA i państw europejskich w okresie międzywojennym, • przedstawia rolę prezydentów USA w kształtowaniu europejskiego ładu po I i II wojnie światowej

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			realizację tego programu, • wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do I i II wojny światowej, • przedstawia decyzje, które zapadły podczas trzech konferencji wielkiej trójki	
17.	Europa a USA w okresie zimnej wojny	przedstawienie relacji politycznych i gospodarczych USA z krajami Europy w okresie po 1945 r. (ze szczególnym uwzględnieniem zimnowojennej rywalizacji USA–ZSRR)	• pamięta daty: ogłoszenia doktryny Trumana, ogłoszenia planu Marshalla, rozpoczęcia i zakończenia blokady zachodnich sektorów Berlina, powstania RFN, powstania NRD, utworzenia NATO, utworzenia Układu Warszawskiego, wojny koreańskiej, wojny wietnamskiej, wybudowania muru berlińskiego, przejęcia władzy na Kubie przez Fidela Castro, kryzysu kubańskiego, Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, początku interwencji radzieckiej w Afganistanie, ogłoszenia przez Reagana programu tzw. wojen gwiazdnych, rozpadu ZSRR, powstania EWWiS, powstania EWG, powstania Euratomu, powstania UE, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: supermocarstwo, światowy system dwubiegunowy, zimna wojna, doktryna Trumana, plan Marshalla, blokada zachodnich sektorów Berlina, mur berliński, kryzys kubański, program	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> • pamięta daty: ogłoszenia doktryny Trumana, rozpoczęcia i zakończenia blokady zachodnich sektorów Berlina, powstania RFN, powstania NRD, utworzenia NATO, utworzenia Układu Warszawskiego, wybudowania muru berlińskiego, kryzysu kubańskiego, Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, rozpadu ZSRR, powstania UE, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: supermocarstwo, światowy system dwubiegunowy, zimna wojna, doktryna Trumana, plan Marshalla, blokada zachodnich sektorów Berlina, mur berliński, kryzys kubański, program tzw. wojen gwiazdnych, światowy system jednobiegunowy (unipolarny), • identyfikuje postacie: Harry’ego S. Trumana, George’a Marshalla, Józefa Stalina, Johna F. Kennedy’ego, Nikitę Chruszczowa, Fidela Castro, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, • lokalizuje na mapie: Berlin, RFN, NRD, Turcję, • wymienia i omawia najważniejsze kryzysy w stosunkach ZSRR–USA w okresie zimnej wojny, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> • pamięta daty: ogłoszenia planu Marshalla, przejęcia władzy na Kubie przez Fidela Castro, początku interwencji radzieckiej w Afganistanie, ogłoszenia przez Reagana programu tzw. wojen gwiazdnych,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
			<p>• tzw. wojen gwiazdnych, światowy system jednobiegunowy (unipolarny),</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Harry'ego S. Trumana, George'a Marshalla, Józefa Stalina, Johna F. Kennedy'ego, Nikitę Chruszczowa, Fidela Castro, Sithu U Thanta, Jana XXIII, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, • lokalizuje na mapie: Berlin, RFN, NRD, Koreę, Wietnam, Kubę, Turcję, Helsinki, Afganistan, • przedstawia kolejne etapy zimnej wojny, • charakteryzuje przyczyny narastania wrogości pomiędzy USA i ZSRR po II wojnie światowej, • przedstawia etapy polityczno-ekonomicznej integracji państw europejskich (od EWWiS do UE), • ocenia znaczenie zimnej wojny w kontekście światowego układu sił, • przedstawia przyczyny i kolejne etapy procesu rozbrojenia na świecie, • wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu światowego systemu dwubiegunowego, • wymienia i omawia najważniejsze kryzysy w stosunkach ZSRR–USA w okresie zimnej wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Sithu U Thanta, Jana XXIII, • lokalizuje na mapie: Koreę, Wietnam, Kubę, Helsinki, Afganistan, • przedstawia kolejne etapy zimnej wojny, • charakteryzuje przyczyny narastania wrogości pomiędzy USA i ZSRR po II wojnie światowej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojny koreańskiej, wojny wietnamskiej, powstania EWWiS, powstania EWG, powstania Euratomu, • przedstawia etapy polityczno-ekonomicznej integracji państw europejskich (od EWWiS do UE), <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie zimnej wojny w kontekście światowego układu sił, • wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu światowego systemu dwubiegunowego

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
18.	Świat małych odległości. Proces globalizacji	przedstawienie pozytywnych i negatywnych przejawów procesów globalizacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę forum gospodarczego w Seattle, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: globalizacja, glokalizacja, antyglobalizm, McŚwiat, świat Dżihadu, uniformizacja, alterglobalizm, • lokalizuje na mapie: Seattle, Davos, • wymienia sfery działalności człowieka, w których następuje globalizacja, • opisuje cechy współczesnej globalizacji, • opisuje zagrożenia związane z globalizacją, • wymienia przykłady krajów biednego Południa oraz bogatej Północy, • opisuje szanse i zagrożenia dotyczące krajów biednego Południa i bogatej Północy we współczesnym świecie, • wyjaśnia źródła podziału na McŚwiat i świat Dżihadu, • ocenia poglądy i działania antyglobalistów i alterglobalistów 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę forum gospodarczego w Seattle, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: globalizacja, antyglobalizm, • wymienia sfery działalności człowieka, w których obserwować można procesy globalizacji, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: glokalizacja, McŚwiat, świat Dżihadu, uniformizacja, alterglobalizm, • lokalizuje na mapie: Seattle, Davos, • opisuje cechy współczesnej globalizacji, • wymienia przykłady krajów biednego Południa oraz bogatej Północy, <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zagrożenia związane z globalizacją, • wyjaśnia źródła podziału na McŚwiat i świat Dżihadu, • opisuje szanse i zagrożenia dotyczące krajów biednego Południa i bogatej Północy we współczesnym świecie, <p>BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawy i działania antyglobalistów i alterglobalistów
19.	Kultura w dobie globalizacji i amerykanizacji	charakterystyka różnych nurtów w kulturze XX i XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kultura masowa, mass media, kultura wysoka, amerykanizacja, globalizacja, demokratyzacja kultury, jazz, 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kultura masowa, mass media, kultura wysoka, amerykanizacja, globalizacja, demokratyzacja kultury, jazz,

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
		w odniesieniu do zjawisk globalizacji i amerykanizacji	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: braci Lumière, Rudolfa Valentino, Marlenę Dietrich, Polę Negri, Louisa Armstronga, Michaela Jacksona, Madonnę, Eminema, Elvisa Presleya, Bruce'a Lee, • lokalizuje na mapie: Los Angeles, Nowy Orlean, Nowy Jork, • wyjaśnia, dlaczego zamerykanizowana kultura masowa została nazwana przez Richarda Hoggarta „połyskliwym barbarzyństwem”, • wyjaśnia, dlaczego współczesny świat określany jest mianem globalnej wioski, • charakteryzuje proces amerykanizacji współczesnej kultury i wskazuje jego pozytywne i negatywne konsekwencje, • wyjaśnia różnice między kulturą masową i wysoką, • przedstawia rozwój muzyki rozrywkowej w XX w. i wskazuje przejawy amerykanizacji w tym procesie, • charakteryzuje wpływ procesu globalizacji na uniformizację kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Rudolfa Valentino, Marlenę Dietrich, Polę Negri, Louisa Armstronga, Michaela Jacksona, Madonnę, Eminema, Elvisa Presleya, Bruce'a Lee, • lokalizuje na mapie: Los Angeles, Nowy Orlean, Nowy Jork, • wyjaśnia, dlaczego współczesny świat określany jest mianem globalnej wioski, • przedstawia rozwój muzyki rozrywkowej w XX w. i wskazuje przejawy amerykanizacji w tym procesie, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między kulturą masową i wysoką, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces amerykanizacji współczesnej kultury i wskazuje jego pozytywne i negatywne konsekwencje, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego zamerykanizowana kultura masowa została nazwana przez Richarda Hoggarta „połyskliwym barbarzyństwem”, • charakteryzuje wpływ procesu globalizacji na uniformizację kultury

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski

Lp.	Temat lekcji	Cel ogólny lekcji	Cele szczegółowe	Proponowane kryteria oceny
			Uczeń:	Uczeń:
20.	Bez granic. Globalny handel	przedstawienie roli międzynarodowych instytucji we współczesnym świecie gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstania WTO, powstania Unii Europejskiej, powstania NAFTA, powstania EWWiS, powstania EWG i Euratomu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: liberalizm, protekcjonizm, leseferyzm, „niewidzialna ręka rynku”, • wymienia najważniejsze światowe organizacje gospodarcze, • opisuje rolę międzynarodowych organizacji gospodarczych we współczesnym świecie, • przedstawia własną opinię na temat liberalizacji handlu we współczesnym świecie 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę powstania Unii Europejskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcie liberalizmu, • wymienia najważniejsze światowe organizacje gospodarcze, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstanie WHO, powstania NAFTA, powstania EWWiS, powstania EWG i Euratomu, • wyjaśnia i stosuje pojęcie protekcjonizmu, <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: leseferyzm, „niewidzialna ręka rynku”, <p>BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną opinię na temat liberalizacji handlu we współczesnym świecie
21.	Lekcja powtórzeniowa Sprawdź, co już umiesz. Od europejskiej dominacji do świata wielobiegunowego			
22.	Sprawdzian wiadomości			

AUTORZY: Piotr Wasilewski, Mirosław Wiktorowski